

Burjaad-Mongol YNEEN

BK(b)P-iin Burjaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Prezidiymei oorgan.

„Bidener bolbol agreessornyydei zygheo sanaltanuudhaa ainagyibdi, soveed xile-nyyydei oiroo xyrtesegyji ebdexiijihedehen, dainiiji yydxegeedei soxilbodo dabxar soxiltoor xariuusaxaar belen bainabdi“.

(BK(b)P-iin XVIII sjeezd deere nyxer Staalinai xelehen doklaadhaa).

SOCIALIZMIIN YXEŞEGVI IDEINYVDEI TORZESTVOO

Bolşevigyydei partiiin XVIII sjeezd—tusagaar jixe, xyxiyyn looguudai, grandioozno zorilgoonuudai sjeezd myn. Manai exe oron xadaa socializmiin aguun jixe zdaaniin barilgiiji dyrygeese, kommunitizmiin deede faazada şata damzan oroxo zam deere orood baihan orşom baidal soo ene sjeezd suglarba.

1917 onoi oktiaabrşka ydernyyde manai exe oron deermey şine, erxim hain baidalai tujaa sasaraa hen. Intervence, blokaada, kontrevoliyyiin xara muuxai yylitii ylieen butarga-za, geegdegi, guirraşa, kыл-lyrygyi baidalai vekovol xana-nyyde butargan handargaza, kulaacka ekploataaciin sorniaa-nyyde şataun ynehe bolgozo, yyd-predaatelnyuudai mogoi toorxainuudaii galdaza, socializmiin naran bolbol soveed oron deere mandaa.

Bolşevigyydei yxeşegvi partii xadaa aguun jixe baidaanuudaii ba barilganuudaii xyltelberilheni aşaar, SSSR-te socializm ilahan baina. Xyn tyreltenei aguun jixe geeninyyde—Lenin ba Staalin tyryyetei, partiiin leeninske—staalinska Centralnaa Komiteedei ispiitenne xyltelberi xadaa toloşogoyi olon daisadiiji ilaxa tabadaliiji xangaa, şine stroin argaltii xysed xangaa, şine oobşestvin tyreze bil bolzo bolzoriji tyrgedee.

Socializm xadaa tyreze bil boloo, urgaa, gazar delxein zur-zaanai nege xubi deere eorin-geese byxii daisadiiji buliza, kapitalizmtai istoriçeske soveevno-vaanida exilen orobo. Ene soveevnovaani xadaa zil jirexe byri ulam todo, honor, arsal-lyygeer socializmiin aşı tulaada, kapitalizmda esergyi jabaza baina.

Hyyleşji arban zilnyydejii abajil daa. Kapitalizmiin orondo—udaada daraa kritzisyyde, xeden buraad millioon xydelmerigyy-nyyde, jadaral ba ylesxelen, yil-beritiiin xysenyudei vaarvas-şaa handaral, faşis mrakobeşiiin azgyyil, xojordoxi imperialiis dainai şuhata koşmar. Socializmiin orondo—Staalinska xo-rop tabanzilnyyde tolotomo haixan itoogud, yilberitiiin xysenyudei halbaralta, vekovi geegdegi jabadaliiji likvidaa-şalga, byxii aradai azaxiiji xerçeske talaar şineşelen zeb-geşelge, Jevroopiin alişji kap-italiis orondo baigaa byxiiiji, eorin-geese texniçeske xemzee-geer buliza garhan yilberitiiin xysen tyges apparadiiji taigulalga, goorodtoşji, de-veevnişejli jaduun baidaliiji tygel xelge, aradai bajalgiiji ba xooodiiji arbidxalga, oron ula-ai oborooniin xyse şadabariin, daisadta almsagtaigaar ba hy-şeteigee urgalta.

Socializm xadaa xyl deere baxa bextee zagsaba. SSSR-ei bol ekonomilçeske zorilgo—XSS-iiiji ba Jevroopiin nelieed byry kapitaliis oronuudaii ek-onomilçeske talaarşji xyseze ur-şans oroxo zorilgo xadaa by-şii xemzegeere tabigdana. Ene zorilgiiji şidxelge xadaa kapitalizmtai istoriçeske soveevno-vaanida kommunitizmiin esesei amzaltanuudaii xangaa. Gurbadaxi staalinska taban-ai xadaa kommunitizmiin şine prestvoogoi zam deere, şine gegaan jixe alxamii asaraa.

Paarii—manai xeregiiji xyylxegy—geze, poeed xele-şen hen. Xyn tyreltenei istoori xadaa yşeen bişe partinuudaii medehen jym. Xezee negende baihan ba mynөө baihan paar-nyuudhaa, bolşevigyyde bolbol eorin-geese proqrammiin dilen-ai xubiliji amzaltalgaar gyl-berdehen ba kommunitizmiin xysed torrestvoogoi zamaar ara-aii gans tyges udaridan ja-şadag, xysen xaan te partii bai-şaa.

Bolşevigyydei partiiin ba soveed zasagai znaami ba xy-lyberit doroo, azalşanai moraali-şke jediinstvo bolbol—soveed stroin bygediiji ilaşa-şaa jixe xysenei, terenei by-

xii daisadta hyreşetei xysenei zalooq ba istoocniganь bolno. Socializmiin alibaa daisad, ma-şnai exe orono alibaa xani bi-şenyud, ene xanada duxajaa xaxa myrgexe baina. Bolşevigyydei partii xadaa xydelmerişen angiiin egeel olontoin, azalşanai millioonno maassanuudaii bata, taharşagyi barisaatai baihaaraa, sag yrgel-şede şalgardag baina. Kommuni-şizim ba arad xadaa negedeze, nege byxeli bolzo, nege xysen bolhon mynөөneixi şingiteer, ene barisaa xadaa iime xysetei, iime bata xedideş baigaagyil ym.

Lenin—Staalina partii jyy-geere aguun jixeb geşede, so-şializmiin tyloş temeselei isto-riçeske yşoovinuudaii xubilal-şatai negen xamta azahuudag ba xygzedege marksiiş-leninske teoriiin ebderşegyi fyndaament deere eorin-geese byxii xydel-meriiji xozioon tabidag baina. Maarks ba Engelşiiin xeregi-ji dostoino yrgelzelyygeşee Le-şine aguun jixenş jyyb geşede, şere xadaa delxei deere egeel grandioozno revoliyyctin yzge-şee-medegdegyi zamaar, bolş-şevig partiiiji udaridan jabaa, urdada baigaagy orşom baidala-şar debzyylegdege byxii gol yndehen asuudalnuudaii zorim-şoogoor tabidag ba şineer şid-şedeg baigaa. Maarks, Eenge-şis ba Lenin xeregiiji dostoino yrgelzelyygeşee nyxer Staa-şin xadaa manai orondo social-izmiin baigulalştiin ton bajalgi-şoopedi yndehe huuri deere bil bolgon urgulagdahan, xysen tyges teoretiiçeske zebşegeer marksizim leninizmiiji gigaan jixeer bajazuulza, partiiiji ba byxii soveed aradiiji ilaltahaa ilalta teşe xyltelberize jabana. Tiimeşee, yibutasoxigdohon byxii antipartiina gryproovko-nyuudaii tygderdehenyud xadaa kontrevoliyyctin buzar şabarta muxarin orohoniin, soveed aradai buzagai muuxal daisad bolhoniin, şlyçaina bişe. Arada-ai ifaltanuud tedenerge jixegşeg gaşuudal dildel boloo, aradai bajar xadaa tedenerge xyelene boloo. Troockoton, zinoovşev-şton, buxaarintan, ritkovten, na-şionaal-yklonistnyyde, byryzaa-şna nacionalistnyyde ba tede metinxid xadai faşis xylehen-şedei, aluorşadai, diversaanuud-ai, şpionuudai ba vreditelnyy-nyyde buzar baanda bolon uruxailaa hen. Sagaanvar-şeiska biragyl koziavkanuud, istooriin koleşooji zogsooxo ba gedergenş erjyylyşe şadal-şabdi geşe beşee deegyyr bari-şdag. Terenş bolooşy, bolxoş-jigyil

Nyxer Zdaanova doklaadai teezisyyd soo xaraşalagdahan BK(b) P-iin ustaavta oruulxa xubilaltanuud xadaa manai partiiin ba terenei kaadnuudai ulam saaşadxi urgaltada şine, byri jixe xysetei tylixşe ygeşe baina. Bolşevig partiiin çlee nel nere byri deere yrgedexe. Bolşevitizmiin organizacioonno zebşegenş byri jixeer xursad-xagdaxa, byri xursa bolxo.

Manai partii xadaa sjeezdedee xezee xezeişixihee jediine ba monolitnoor, xysetei ba şadal-şatagaar jirebe. Eorin-geese zerge-nyyde tymer jediinstvoor, kom-şunitizmiin xerege xizaarlaşagy-şreedannostioor, staalinska Cen-ştraalna Komiteediiji toiron, nyxer Staaliniiji toiron, partii-şna zergenyudei nigaran zagsa-şanaarans, partii bolbol xyse-şetei baina.

Staalini—ene xadaa ilahan socializmiin stimvol, manai orondo ba byxii delxeide kom-şunitizmiin ilaxiin tyloş şanga xatuu baidaanai znaami. Staa-şin—ene xadaa soveed aradai moraalişke jediinst-şviin, socializmiin byxii daisad-şta ba xani bişenyudei hyreşete xysenei vpoşşeeni bolno. Staalini—ene xadaa SSSR-ei ar-şaduudai axadyyiin bytiin şargal-şta mynөөderiin, ene xadaa by-şxii azalşa xyn tyreltenei gerel-ştujaata haixan yglөөderiinş geşe.

BYXESOUUZNA KOMMUNIS (bolşevigyydei) PARTIIN XVIII SJEZD

Maartiin 11-ei yglөөnei zasedaani

Zasedaaniin exilxeşee byri urid byxii delegaaduud huuri-nyuudaa huuhan baiba. Bolşev-şig partiiin istoriçeske sjeez-şiin delegaaduudai dunda, nyx-şer Staalinai doklaadaar yysxeg-şedehen ton jixe deşeelel yzge-şdene.

Xydelmeriin sag jirebe. Pre-şzidiymei stoooi xazuuda, partii-şin xyltelberileşedei jireşedens-ş delegaaduud ton xaluunaar ama-şşalna. Sjeezd bolbol xelşexe zylynyydegeşee udaadaxi asu-şudalda orobo. Tyryylegşe nyxer Zdaanov bolbol Centralnaa reviztoonno komişiin otşoodno doklaadiiji xexiinş tula nyxer Vladimirske yge yge-şbe.

Aplodismentnyydeer ugtagda-şan, doklaadçig xadaa partiiin-ş finaansova azaxiin baidalai to-şdorxoi şinşel xene.

Finaansova azaxiiji halzaruu-şalga, partiiin zeorinyydeiji gar-şaşalagdaa kontrolş tabilga xadaa partiiina organizaşanuud-şai xydelmeriin şuxala zoril-şgonş bolno.

Nyxer Vladimirske bolbol eorin-geese doklaadai xojordoxi-ş çaaştdans partiiin çleenygy-ş dei ba kandidaaduudai yçoodoi-ş haizarahan baihiiji temdegle-şne. Partiiina dokymentyydeiji şal-şgalga ba helgelge bolbol yçoo-şdoi sisteemiiji ba partiiin do-şkymentyyde xadagalgiiji haiz-şaruulxa jabadalda tuhalhan-ş baina.

Saaşanş, doklaadçig xadaa-ş nyxer Leninie zaaandal adala-şaar, nyxer Staalinai zaadagtal-ş adalaar, bolşevig johoor xydel-şmeriixitii urialana.

Sjeezd bolbol Kommunitis In-şternacionaalai gysedexexe komi-şteedei BK (b) P-iin delega-şciin doklaadiiji sonosolgo-şdo orobo. Nyxer Manuilşski ge-şşede yge ygebe.

Nyxer Manuilşski xadaa eorin-geese ton yrgen doklaad-ş soo, ulaxooronidii baidalai, xydelmerişedei xydelөөnei bai-şdalai gynzegii anaalş xehen ba Kommunitis Internacionaalai ba terenei seekenyudei deşjetel-şnost, zorilgonuudaii todoxo-şzo ygehen baina.

Doklaadçig bolbol nyxer-ş Staalin xadaa yşөө XVII partii-şna sjeezd deere, 1929—33-ş onuudai kritzisyydeii hyyleer, garhan depreessi, jyrin deprees-şxii bişe, xarin „tuxal janşin“ depreessi bolxo jym geşe ge-şniaalşnaar uridşalan xeleş hen-ş geşe temdegle.

Tiixede, nyxer Staalin xadaa-ş ulaxooronidii baidaliiji xarak-şterizovaalza, xereg bolbol şine

imperialiis dainda xyreze jaba-şna geşe temdeglehen baigaa. Staalinai ene uridşalan xara-şlga xadaa xysedөөөө ba byxii-şdee barimtalagdaa.

Nyxer Manuilşski xadaa xo-şjordoxi imperialiis dainai yyd-şxegdehen tuxal hanuulna, nyx-şer Manuilşski geşe, faşizmiin-ş avantuura bolbol delxein reaak-şciin byxii xysenyudeer dem-şşegdene geşe temdeglebe.

Yngerhen tabanzil soo, ila-şhan socializm ba prazitiçeske, ymexireze baigaa kapitalizm-ş xoşoroi xoorondoxi ilгаа xadaa-ş ulam gynzegiirehen baina.

SSSR bolbol deşşee, angigy-ş oobşestvin oroi xlara өөde, kommunitizmda oşozo jabana. Tilxedens, kapitaliis miir xada-ş daa dooşoo, ekonomilçeske-ş kritziste, dain seregete holzoro-şn orozo jabana.

Nyxer Manuilşski bolbol eorin-geese doklaadai xojordoxi-ş çaaştda—aradai jediine ba an-ştişaşis froontiin tyloş kommu-şnitis partinuudaii temeselei şin-şşelşede exilen orono.

Eorin-geese doklaadai gurba-şdaxi razdeel soo, nyxer Man-şuilşski xadaa Kommunitis In-şternacionaalai seekenyudei-ş baidal tuxal xelene.

Kommunitis Internacionaal-ş bolbol BK(b)P-iin XVIII sjeez-şdin neegdexexe yjede, kapita-şliis oronuudta 860 miangan-ş kommunitnuudaii baihan baina. Mynөөder eneñei zerge-şdens, 1200 miangan xynyyd-ş baina. Komsomolşcuudai ba-ş KIM-de premekaalhan zuluu-ş revoliycioneerinyyde toonş xa-şdaa 110 miangan xyn baiha-şnaa, 746 mianga boloo. Byxii-ş deş—ene xadaa 2 millioon şa-şxuu xynyyde aarmi bolno.

Axadyyiin kompartinuudai-ş urda baihan, zorilgonuud tuşaa-ş xeleşde, nyxer Manuilşski bol-şbol Kommunitis Internacionaal-ş xadaa Leninieer ba Staalinai-ş zaadagahan zamaar xezee by-şxende jabahan baihiinş tem-şdeglebe.

Nyxer Staalinai xyltelberi-ş doroo, Byxesojuuzna Kommunitis (bolşevigyydei) Partii ba so-şveed arad bolbol faşis agen-ştyyre—trockiis-buxaarinska ba-ş busad bandiduudaii gazar de-şreşee xamazxa xajahan baina.

Nyxer Manuilşskiin tyges-şxeli ygenyyde xadaa by-şxii zaalai nerjeme ovaaca soo şingene. Byxii bulanuudhaa „Uraa“ gehen abtaanuud gar-şna. „Delxetin kommunitizmiin-ş aguun jixe voozde nyxer Staa-şlin mandagi“ (TASS).

Bidener bolbol aguun jixe is-ştoriiçeske udxaşanartai sobiitii-şji gerşelegşed bolnobdi. Partiiin-ş XVIII sjeezd, soveed aradai is-ştoorido, progressivne tyryy-ş byxii xynyreltenei istoorido, ton todorxoi ba sedşxel xyxlөө-şmөөr xuudahanuudai negiiji-ş bişeze baigaa sobiiti bolno.

Ene aguun jixe xuudahan bol-şbol nyxer Staalinai, gyn udxa-ş ba gojo haixan doklaadaar exil-şne. Byxii oron bolbol ede yde-şryyde Staalinşka sesen yge-şnyydeiji şagnaza baina.

Sjeezdin ydeşiin zasedaani-ş deere xelşexe zylynyyde ne-şgedexi pyynkteer preeninyyde-ş xille.

Tyryylegşe nyxer Zdaanov-ş bolbol tyryyşiin yge nyxer Şer-şbakoovto ygebe.

Eorin-geese doklaad soo nyxer-ş Staalinai genaalşnaar xaraala-şhan zamaud ba perspektivyde-ş bolbol,—nyxer Şerbakoov xe-şlene,—paarti ba byxii azalş-şadiiji deşşens debzylyne, xy-şxlөөne, eneşgiin şine dolgiiji, uraşşaa dabxin jabaxiin, byxii-ş berşeeşenydeiji dabaxiin, ja-şmarş haad xaaltanuudaii yibu-ştaxoxiin durazorig urguulna-ş ba manai voozde nyxer Staa-şlinai xaraalahan tuilai jixe pro-şgrammiiji beşelylyxin tyloş-ş bolşevigşelen temeseşiiiji zo-şrigzuulna.

Sjezd deere partiiina orga-şnizaşanuudai hungamalnuudai-ş vestypleeninyyde xadaa partiiin-ş Centralnaa Komiteedei politi-şçeske otşoodto erxim hain-ş illyştraşaanuud bolno.

Preenide vestypaalhan dele-şgaad byxen bolbol eorin-geese-ş ooblastiin gy, ali xizaarai ooped-ş deere, bolşevigyydeii xyşe şa-şdal, tedenei jediinstvo, Cen-ştraalna Komiteed ba nyxer-ş Staaliniiji toirozo tedenei bata-ş byşөөer zagsahiiji xaruulna. Partiiin generaalşna iinşinş-ş ilaa. Xaanaşji aradai azaxiinş-ş urgana, azalşadai azana haixan-ş baidal deşşelne. Socialiis-ş kылştyyre xanaaşji urgana ba-ş yrgenөөer delgerne.

Nyxer Şerbakoov bolbol-ş Moskvaagai ba Moskoovşko-ş ooblastiin ekonomika ba kыл-ştyyriin orşolomo debşelte tuxai-ş xelene.

Moskvaagai promişlennostii-şn gol foondonuud xadaa xo-şjordoxi taban şilnyyde xo-şjordaxin jixe boloo. Promişlen-şnostiin vaalova produkciinş xem-şzee 1932 ondo 5621 mil-şlion tyxerig baihan aad, 1937-ş ondo 14119 milloon tyxerig-ş boloo.

Moskoovşko ooblastiinşji pro-şmişlennostinş baha iime orşolo-şmo tempennyudeer xygzehen-ş baina. Xojordoxi taban şil-şnyyde, ooblastiin xynde pro-şmişlennostiin vaalova produ-şkciinş 1932 ondo 2428 mil-şlion tyxerig baihan aad, 1937-ş ondo 5853 milloon tyxerig boloo.

Stoliciin goorodşkoi azaxiin-ş tuilai jixe xubilaltanuud tuxai-ş oratorai xelxedens, delega-şaduud bolbol ton anxaralşagaar-ş şagnana.

Nyxer Şerbakoov bolbol-ş saaşadaa Moskvaagai rekon-şstrycke tuxai xelene.

Nyxer Şerbakoov, zaklyçee-şnidee, ger bairiin barilgiiji ty-şrgedexe şuxala geşe temde-şglene.

Manai orondo gaixamşag-ş aguun jixe ilaltanuudai negeni-şnş xadaa,—nyxer Jysypov (Yz-şbekistaan) xelene,—Soveed-ş Vostoogoi nacionaalna res-şpyyblikenyyde socializmiin-ş gysed torrestvoo bolno.

Nyxer Jysypov bolbol pro-şmişlennostiin, xydeş azaxiin-ş urgaltiin, kolxooşnig u-şdai zaziitoşne baidalai ur-şgaltiin faaktanuudaii xaruulna. Yngereşşe zilde Yzbekistaanai-ş kolxooşuud xadaa 2300 milloon-ş tyxerig myngen seber doxood-ş abaa. Respyyblike soonş 500-ş kolxooşuud—miltooneerinyyde, tedeneinş dunda 8 milloon-ş tyxerigheş deşşee doxoodtoi-ş kolxooşuud bil, ba tedenei kol-şxooşnigudaınş aşıalta yderte-ş 28 tyxerig xyrtexe ba ina.

Vzbeekşke arad xadaa,—nyx-şer Jysypov xelene,—aguun-ş jixe orod aradai tuhalamza, pra-şvitelşstvo ba partiiin Centralna-şna Komiteedei tuilai jixe tu-şhalamşiiiji tyşөөd, Vostoogoi-ş darlagdahan byxii araduudta-ş xelxens: xerşee erşe şlyşoji-ş olxoo xyşөө haa,—Ulaan-ş Moskvaaji daxan jaba, aguun-ş jixe Staaliniiji daxan jaba, orod aradiiji daxan jabal

Nyxer Kyznecov (Lenin-şgraad) eorin-geese ygiiji Lenin-şgraadai promişlennostyde zo-şriulba:

Azabaidal ba faaktnuud xa-şdaa Leeningraadta predprija-ştinuudai yilberitiiin arganuud-ş halşoo, Leeningraadai promiş-şlennostyde byxii zamanş xaag-şdanxai gehen daisan teoriiiji-ş yi xlaa soxiioo.

Bolşevigyydei xysel zori-şgoor, azalşadai xysel zorigoor, Leeningraadai promişlennosty-ş xadaa xojordoxi tabanzilei-ş plaaniiji bolzorhoo uridşalan-ş gysedexibe. Goorodto ba oob-şlastyda 11 milliaardhaa ylyy ty-şxerigei promişlennostiiin byşөөn-ş gargadag produkcanuudaii ten-şşexe baina. Xojordoxi tabanzil-şnyyde soo Leeningraadta xo-şjordoxi zuu garan şine yilberitai ba-şguulagdaza, tere xadaa pro-şmişlennostiiiji şine teexnikeer-ş bajazuulba.

Leeningraadai bolşevigyyde-ş xadaa politii ba azaxiiji zy-şbeeer zoxilduulan jabuulaa. Yi-şledberitiiin teexnikii medexe, partiiina şine kaadnuud xadaa-ş yilberide partiiina organiza-şşaanuudai kontroliiiji amzalta-ştaigaar organizaşaanuudai ba-ş xojordoxi tabanzil soo promiş-şlennostiin plaana gysedexeli-şji tolotomo haixanaar xangahan-ş baina.

Tribyyn deere Dneepetrov-şskoo ooblastiin deleaad nyxer-ş Zadioonçenko. Terenei xele-şhen ygenş socialiis gazar-ştariaalanga amzaltanuudta zo-şriulagdahan baina.

1938 ondo Dneepetrov-şskoo ooblastiin 3727 kolxooşuud-şta byxii tariaşan ailnuudai 99,8 procentinş xamtarhan ba-ş tarilgin ploošçodiiin 99,96 pro-şcentedens tarilga xedeg baina. Kolxooşuud xadaa yn ereşşe-ş zilde muu pogoodotoi baixadaş-şji, orohoto tariaşan 11,4 ceent-şneri urgasiiji getkaar byrişee-ş sugluulhan baina (4,2 ceentne-şriiji 1934 ondo sugluulaa hen) 20-ş milloon pyydeşee ylyy tariaşan-ş ba 2 milloon pyydeşee podşoolnyx-ş gyrende xudaldagdahan baina.

Kolxooşuud ba kolxooşnig u-şdai doxooduud zil byri urgana. 1938 ondo kolxooşuudai do-şxooduud 560 milloon tyxerig-ş baigaa.

Saaşanş nyxer Zadioonçenko-ş xadaa kolxooşuudaii xyltelber-şrige deere, seloodo partiiina-ş xydelmeriiji şangadaxa şuxala-ş bainan deere togtozo xelebe. Tusagaarlaba, kolxooşno exin-ş partiiina organizaşaanuudaii-ş toogoi talaar yrgedexe ba be-şxizyylyxe zorilgiiji debzylyne.

Paarti xadaa XVIII sjeezde-şdee, jediineer, Centralnaa Ko-şmiteediiji toiron, partiiin voozde-ş ba bagşa nyxer Staaliniiji-ş toiron xezee xezeeniixihee zag-şsangaar jirebe gehen tuxai, oratorai medyylygde sjeezd-ş xadaa nerjeme aplodisment-şnyydeer xariuusaba.

Azerbaidzaanai delegaad nyx-şer Bagirovte yge ygtene. Bagirov xadaa Rossiin geeg-şdengi zaxa xizaar baihan ga-şzarunuudai, mynөө, socializmiin-ş halbaringi oçaag bolzo xubil-şhiijinş, Azerbaidzaanska SSR-ei-ş zişee deere xaruulna.

Bakuuda neeşis gargan abal-şga xadaa 1937 ondo 21,4 mil-şlion toonno baigaa, 1932 ondo—12,2 milloon toonno bai-şhan jym. Neeşis gargan abalga-ş xadaa 9,2 milloon toonnoor-ş urgalgala bolbol 1937 ondo Ry-şmiinde abtihan byxii neeşit-şhee 1,5 daxin jixe bolno. 1930-ş onoişitoi zişeelxede neeşis (Yrgelşeleşen 2-xi niuurta).

Zaluu xydelmerişe G. A. Peetinei zurahan „I. V. Staa-şlin ba K. Je. Vorosilov froont deere“ gehen şkylyşpyyre. (TASS-iin fotoşrooniko).

BK(b) Paartiin XVIII sjeezd

(Ezin niuurai yrgelzelel)

gargan abalga 3 daxin, gaaz gargan abalga—69 daxin, benziniin viirabotka—48 daxin jixe boloo.

Azerbaidzaanaal xydөө azaxii xadaa uгаа jixe amzaltanuudijii tuilahan байна. 1937 ондо 2080 мианган ceentner xloopko sugluulagdaa (1932 ондо 1123 мианган ceentner sugluulagдахан багaa). Hyyle 4 zil soo azalta yderel yne sen 3, 7 daxin urгаа.

Revolytciin urda tee, Azerbaidzaanda negeşli deede hurguuli, negeşli nauuĉna-şinzeleliin nauuĉna yĉredeenii baigaagi jym hen. Mynөө, 80 vyyznyyd ba teexnikymyyd, 64 nauuĉna şinzeleliin yĉredeeninyyd bil. Öerlin intelligeence bit bolgogdohon ba urguulagдахан байна. 16539 багсанар, 13200 инженерууд, 2459 vраĉууд, 1000 агроноомууд.

Azerbaidzaanska arad xadaa Soveed Sojuuzal byxii araduud şingli, öerlingөө zol zargalta ba xyxyiin azabaldalaaraa aguu jixe Staalinai geenide ujalgaltaibdi geze medene gehen tuxal, oraatorai zakiiĉitellee ygenyydens, yni udaan aplodis-meentnyydeer uhtagdana.

Udaan Roostovsko ooblastiin delegaad nyxer Dviinski preenide yge xelebe. Dviinski bolbol Doonoi kolxoozno kazaĉstvo—ynen staalinska xybyyd xadaa pravitelstvo ba öerlin voozde nyxer Staalinai tryyşitiin uriaalaar doonsko bojevoi morindoo mordoo, soveed zasag, bolşevitig paarti ba nyxer Staalinai zaahan gartzata daisanaa sabaxaar belen baihan tuxal xelebe.

Nyxer Dviinski bolbol ooblastiin indyuytriin urgaltijii, xydөө azaxiin beşizyylgijii todorxol şizeenyud deere xaruulna. Ygingөө hyulle, Dviinski bolbol tuilai jixe aradai-azaxiin udxaşanartal, zarim xeden probleemnyyd deere togtozo xelebe. Dviinski bolbol manai ooblasti soo nyryhe maitala goritoy yrgedegdege johotoi geze toolono. Myn Voolgo-Doonoko-kanaal tuxal asuudal şiidxe xe şuxala байна. Ene asuudalijii teoretiişke biderelgehe praktikęske reeşsenyyd deere gargaха sag boloo.

Roostovsko ooblastiin 57 miangan bolşevitigyyd bolbol paartiin XVIII sjeezdede hungahan öehediingөө 48 delegaaduudta,—Staalinska poliitikiin tylie, st'alinska Centraalna Komiteede tylie, kommunizmiin tylie manai temeselijii zoriguulagşiiin tylie—nyxer Staalinai tylie golosovaalaxa,—ne-

ge mandaad ygehen байна geze oraatorai xelxede,delegaaduud bolbol nyxer Staalinai nerjeme aplodisemeentnyydeer amarşalna.

Nyxer Vlasov (Saraatov) bolbol Jyugo-Vostoogoi xuurai raionuudai xydөө azaxiin xereglе tuxal paarti, pravitelstvo ba nyxer Staalinai uгаа jixe anxaral oroldolgiiji temdeglebe.

Saraatovsko bolşevitigyyd bolbol gangasuurai xoşolongijii eseslen ilaxa, ynder deede ba bexi urgasanuudijii abxa jabadalda yrgen maassa kolxooznguud, MTS ba sovxoosuudai xydelmerişed, xydөө azaxiin specialitnuudijii organizovaalna.

Nyxer Kulakoov (Krasnojaarsk) bolbol aguu jixe tvoorĉesko podjoom tuxal xelene. Zapolitaarida lgaarka geze gaixamşag hain goorod bodxoogdoo. Şine şine zovooduud barigdaa. Krasnojaarska xizaarai xydөө azaxii bajalig maşitiina teexnikeer zebseglegdenxei 102 maşitiina-traaktorna staancanuud barigdaa.

Gaixamşag şine kaadrnuudşii nelieed urгаа.

Egeel, gansa hyylşiin zilei torşo soo 2500 xyn xytelberilexii partiina, soveed ba azaxiin xydelmerinyyde debzyilegdehen байна.

Maartiin 11-nei ydeşiin zasedaani deere nyxer Kvaasov (Voroşilovgraadska ooblasti) yge xelehen байна. Kvaasov bolbol şpioonguud, diversaanuud, vreditelnyydei trockiistsko-buxaarinska ba byrzyaaznacionallis burtag uurxaiji elliryulen butasoxitoxo talaar Voroşilovgraadska partiina organizaciiin jabuulhan, tere tuilai jixe xydelmeri tuxal xelebe.

Udaan nyx. Kvaasov bolbol Donbaasoi şaxtiornoosuudai dunda gaixamşag şine kaadrnuudai—nyryhemaltalgiin maasternuudai urghan tuxal intereesne faaktnuudijii xaruulba. Xerbee 1935 ондо ooblastiin şaxtnuud deere nyryhemaltalgiin tryy maasternuud 3329 xyn baihan aad, mynөө tedener 14311 xyn boloo.

„Centraalna Irmilno“ şaxtiin zaboşĉig baihan nyxer Diukanov bolbol mynөө „Voroşilovgraadygols“ kombinaciiijii xytelberilene. Zaboşĉig baihan nyxer Moolotov bolbol „Bikovntraciiit“ treestiijii xytelberilene.

Nyxer Kvaasovai yge xelehe-nei hyiyeer, tryyilegeş nyxer Zdaanov bolbol maartiin 12-oi yglöenei 11 ĉaas boltor zabharlalga sonosxobo. (TASS).

„SSSR N-169“ samolloodoi niidelge

Oomsk, maartiin 11. (TASS). Soveed Sojuuzai Gerol Mazyryyge zoloodozo jabaa, „SSSR N-169“ samollood marşruudaraa niideheer.

Kazaanь goorodoi saxarig ba liize helgeed, Mazyryyк bolbol maartiin 10-da 10 ĉaas 40 minuutada kazaanska aerodroomhoo niidee, moskvaagal saagar 16 ĉaas 40 minuutada

Tiymeenь deere buгаа. Mazyryyк bolbol Ćykootsko xaxadolitogoi, Vraangeliin olitrogo poliarniguudta sjeezdiin urda teexi literatuura ba „BK(b) P-iin istooriin xuriaangii kyyrs“ abaaşaza jabana.

Maartiin 11-de yglöenei 7 caasta „SSSR N-169“ samollood Novo-Sibiirskie teşe niidebe.

Ekraan deere jyy xaraxa biibdi

1938 ондо soveed kinomatografiin jixenyud amzaltanuud xadaa xyn tyreltenei geeninyud, araduudai inag voozde-nuudai—Leenin ba Staalinai deejatelnostiijii xaruulhan, istooriko-revolycionnoo fiilmene-nyud — „Velikoje Zaarevo“, „Buutai xyn“, „Viiborgske storonaa“, oros aradai geroiĉeske istoorijii xaruulhan fiilme— „Aleksandr Neevski“ bolno. Ede jixenyud ba utanuud fiilmeneyyd bolbol ton le sta-xaanovska teempeer buulagдахан байна geze temdeglexe şuxala. Urdanь 1-2 zil soo xegdedeg fiilmeneyyd, 1938 он соо 8-10 hara soo buulagдахан байна, zarimanliin, zişeele-xede, „Buutai xyn“, „Aleksandr Neevski“, „Zon soo“, „Xaraaktertai basagan“—4-5 haranuud soo buulagдахан багaa. Urdiin vreditelъeske „noor-monuud“ ygei xegdebe. Mynөө „Moshiilьmiin“ oordento styudi bolbol „Leenin“ geze jixe istooriko-revolycionnoo fiilme dyrgeze байна. Ene fiilme (rezissoor—oordento Mi-xail Roomm ba A. T. Kaar-

Jerel scenariiar) bolbol proletarska diktatuuriijii beşizyylxe talaar V. I. Leninide deejatelnostiido, nyxer Staalinai plaanaar ba xytelberleer beşizyylegdehen, Caricinei oboronodo zoriutulagdanxai. Leninide roolъdo respyyblikiin artişt Şĉykyin, Staalinai roolъdo artişt Gelovanyi naadahan байна. Bulad ĉekiişt Feeliks Edmyyndoviĉ Dzerziinşkiin (artişt Maarkov) ba aguu jixe proletarska pi-saatel M. Goorьkiin (respyyblikiin gabijaata artişt oordento N. K. Ćerkaasov) oobrazuud todoor xaruulagdana.

Kiijevskе styidyde—oordento rezissoor A. P. Dovzeenko bolbol grazdaanska dainai legendaarna gerol Nikolai Şĉoors tuxai—„Şĉoors“ geze fiilm dyrgeze байна.

„Lenilim“ bolbol Ulaan Aarmiliiin XXI zilei urda tee „Tan-kiist“ geze fiilme gargahan байна. Ene fiilme xadaa manai exe orondo daisanaidob-toloxо momeentdo manai soveed tankiistnuud daisanaid tii teşe jamar reide xeneb geze xaruulna.

Aanglidaxi xydelmerigyşyydei demonstranca. ZURAG DEERE: Demonstraantuud bolbol Trafoi-gaar skver deere. (TASS-iin fotoxrooniko)

BK(b)P-iin XVIII sjeezd tuxal gadaadiin gazeedyd

RYMIINI

Buxareest, maartiin 11. Ry-miinske „Kyrentyyl“ ba „Koo-man“ gazeedyd bolbol BK(b) P-iin XVIII sjeezd tuxal mede-eseliji toliłobo.

„Moonman“ gazeed bişene: „Sjeezdin zasedaaniin zaal soo Staalin, Moolotov, Voroşilov, Kaganoviĉ, Kalinin, Mikojaan, Andreejev, Zdaanov, Xryşĉoov gegşedel yzgedxede nerjeme ovaaca bolbo. Moolo-tov sjeezd negee“. (TASS).

FINLIAANDI

Xelşiiinki, maartiin 11. Fin-liaadska gazeedyd bolbol paartiin XVIII sjeezdiin neegdehen tuxal mede-eseliji timenyud garşaguud dorо toliłobo: „SSSR-el Kommuniis paartiin XVIII sjeezd ysegelder ydeşe neeg-dee“, „XVIII sjeezd deere Staalinai ba Moolotovoi xelehen ygenyyd“. (TASS).

LAATVI

Riige, maartiin 11. (TASS). Mynөөderei gazeedyd bolbol XVIII sjeezdiin neegdehen tuxal ba nyxer Staalinai doklaad tuxal mede-eselnyydijii toliłobo.

Xitadai obşĉeestvenne krygyyud BK(b)P-iin XVIII sjeezdede uгаа jixe interees xaruulna

Ćynciin, maartiin 11. (TASS). BK (b) P-iin XVIII sjeezdiin neegdehen tuxal mede-esel bolbol Ćynciinei obşĉeestvenne krygyyudte ton jixe intereestel-geer uhtagdaba. Sjeezdiin neeg-dehen tuxal telegraamma bolbol mynөөder xitad, orod, angliiiska ba japoonsko xelenyyd deere raadiogoор xelegebe.

„Sinьxyzibao“ gazeed xadaa BK(b)P-iin XVIII sjeezdede zoriutulagдахан tryy bişeg soogoo iigeze bişene: „Paartiin sjeezd xadaa gansaxanşii Soveed Sojuuzda bişe, myn ba-ha byxii delxeide tuiliiin jixe udxaşanartal байна. Фаџиis агрeessonuud xadaa, exileed baihan xojordoxi imperialiis dai-nijii yrgedxexөө oroldonod. Miirei ton jixe xysen tyges

kreepostь bolxo Soveed Sojuuz xadaa agreestiin urdahaa ves-typaalaa baigaa delxein araduudai erxim, ton jixe naida-barita nyxerlinь bolno. Sjeezdede ba aguu jixe Staalinai xaluun bajariiji xyrgenebdi.

SSSR-te tabanzilei plaan bolbol 1937 ондо gyisedxegdehen baigaa. SSSR-dexi byxil eksploa-taatorsko anginuud xadaa trockiis-buxaarinska şpioonuud ba aluursadiijii ygelxehen şingieer, ygei xegdebe SSSR-te sociallizm xadaa gol tyleb baiguulagdaa“.

Saaşanь statşjaa soo zaagda-xanь xadaa, „gurbadaxi taban-zilei plaan bolbol Soveed Sojuuziijii byrişji xysen tyges bol-goxo, delxei deere egeel kylie-tyryne oronuudai negen bolgo-xo“ gene.

Faşizmtal dailaldaxa, jiree-dyin dainda zoriutulagдахан ba Kiijevskе styidydeer dyrgege-ze baigaa „Dain exile“ gehen oboronono fiilme bolbol daisana tilde xeden gabijaanuudijii xehen, soveed liodĉiguudai gerolizmiijii xaruulna. Jerevaanska kinostyydyde rezissoor Kevorkiaan bolbol „Gör-noo maarş“ geze fiilm zoxioozo dyrgebe.

Jy. Janoovskiiin roomanoor zoxioolohon, „Vsaadnig“ geze fiilme bolbol (rezissoor A. I. Saavĉenko, scenariin in avtor V. Paavlovski, (Kiijevskе kinostyydi) 1918-19 онуудта nemee-ke okkupaantnuudai, ukrainnska aradai temesehen geroiĉeske temeselijii xaruulxa байна.

1939 onoi fiilmeneyyd bolbol teemenyydeere ba zaanra-luudaraa ton olon ондоо. „Pooliуşko-poole“ geze fiilme dyrgeхе байна. Ene xadaa kolxoozno seloogoi baldalhaa abtahan komeedi myn. Ene fiil-miin myyzeikijii Pokraas bişe.

Rezissoor Timoоşĉenkiin „Konceert № 1“ fiilme gar-xaa байна.

Orodol literatuuriin klassiĉeske zoxioolnuudijii ekorani-zaacalaxa jabadal xelseengyi jixe honirxoltoi baixa. „Soroĉ-insko jaarmarka“ geze cvetnoi kinofiilьmiin hyuleer, Ćexxovoi zoxiooloo „Fytlaartal xyn“ geze fiilьmiin buulgalga dyr-xee байна.

Soveed zriitelnyyud bolbol honin komeedinyydijii xyleeze байна. Ene, zaanranuudai fiil-menyud bidende yşөөl xomor байна geşe. Tiimehee, „Mos-fiilьme“ styidydeer dyrgegedeh-en ba hajadaa ekraan deere garxaa baigaa. Xaraaktertai basagan“ geze fiilьme bolbol (rezissoor K. Jyydin, scenariin avtor-nuud I. Skliut ba G. Fit) jixe honirxoltoigoor uhtagdaxa байна. Ene kartiina bolbol odoo-noi soveed zaluuşuudai azaba-dal tuxal xelene.

Hajadaa imenyud fiilьme-nyud belen bolxo: „Zaluu kapi-taanguud“—soveed huragşadal azabaidal tuxal, „Xaninuud da-xin uulzaba“, g. m. olon.

Ja. Vladimirski.

Oilguulga xeregtei gy, ali „operaaca“ gy?...

Vniş bişe, hajaşag, Zakaami-nai aimagai ceentr—Cakiiр toşxondo nege xedixen udaar-xa bolhon uşarhaa, jaaxaş arga-gyi baanida oroxo baatal bolog-dobo. Negete selmeg xongor yder belel, baanida nyxer-tejөө tyxioorөө oşobobdi. Ny-xerni urid oroo belel, teed, mi-nil oroxo jiren gexede, urda-haam xaraad, amaa angailgaad baiza baiba.

— Zee, nyxer, uural bit geşe gy?—geze oro orohoor asuubab.

— Aa, amilaad ziyiş, jahala uural garxa daa,—geze xariu-saba.

Tedii udaan тааза jadaagyib, tere doroo baragxanaar amilan gexedem, bad geter baajan, sa-gaan uural buşxaza, bariza ja-bahan таазитим sentyien baibal daa. Zee, jaaxab teed, xyiten baani soo xyldexehөө aiza, da-rii tyrgen gedergee garxa, xo-juulaa gertee busahan bainabdi.

Tiigebeşji, ene baanida oro-xo geed, olo daxin jadagdaba. Nege oşoxodom oroidoo uha-gyи baiba, xojordoxioo oşoxo-dom xyiten, mylihetei uhan baiba, gurbadaxiaa oşoxodom... Raikomxooziijii erxilgeş nyxer Laliitin bolbol xyiten sebdeg baanidaa oroxo, xyiten halxi tataza, xyndөр ybedesexehөө aigaad, bejee ugaangyi, xrede daruulaa jabana geşe xa gy, ali jaana xab?

Baaniin tiime baixiin xazuu-gaar baha parikmaaxerskagiй baixanь byrişji gaixamaar bai-

na. Parikmaaxerska gedeg-ljyn geşeб geze tailbarliin naiş xereg ygei beze. Nyxer Laliitin medeze baigaa johot. Teed, parikmaaxerska nee-geheer yni bolboş, ljynde me-negyи geşeб? Xerbee parikmaaxerskiin xeşe xereglijii liitin öörtөө öөөгөө gertee xel-baigaa haa, Cakiiр toşxonoi sa graazdanuud jaana geşeб geze sedьxeliinь zobonog-aal?

Ene yşөө dotor talanь,—nyydei bejiin arig seber tu-asuudal bolno. Gazaa talaha-xaraa haa, Cakiiр toşxonariuun seberijii haitar erxim geze xelxerer bişe. Zarim yx-cenyudeer jabaxadaa, taanar amsylөө, modo şuluunda ton byderengyi, ali jaama ton uruu xynterengyi garxabdi ze by hanagtiil. Ygeiş gee şarim magad, byrişji kylie-tyne yĉredeeninyydei derge-yboornoş ygei baixadaa haaxagyи baixa. Kvartiiranuud zahabari—remoont xodo xeg-deg geze xen xelxereb. Ge-meteşelen toooloo haa, zaxa-xyrtexegyи tuladanь, eneeş-xizaarlaja daa.

Xerbee, nyx. Laliitin gegşin-ringөө ujalga yyrgijii medege-gyi baigaa haanь, oilguulga y-niixiizoxixo gazartanь hanuulxa regtei байна. Xerbee oilgoxo-ragiй baigaa haanь oilgoxo-xiin „operaaca“ şuxala xel-tei байна geze hanagdana.

ŞARA XALIUN

KOLXOOZUUDAI ERILTIJII XANGAXA

Kolxoozuuzai kylie-tyryne eril-tenь yderlee yder jirexe byri-ulam urgha байна. Gebeş, Ze-diiin aimagai Burkinooгoi tahag (erxilgeşens Koloodin) bolbol kolxooznuudai eriltijii xanga-xa talaar ljyş xenegyи, Zişeel-xede, yngerhen ybelel yjde

Derestein somonoi kolxooz-nuudta negeş kinoo kartiina ruulagdaagiй baixa jym.

Kinoogoi xydelmerijii haaruulxin tuxal zoxixo gazartanь anxaralaa tabixa şuxala.

GAVRIL ZERBAJ

Voroşilovsko vsaadniguudai taktiiĉeska huralsal

Petropaavloskiin seloo deere Ulaan Aarmiin ba Uhan-Sere-gei Floodol XXI zilei oitoi da-şaramduulhan, voroşilovsko vsaadniguudai taktiiĉeska hu-ralsal bolzo dyrrehen байна. Taktiiĉeske huralsalai paraadai 720 morioor jabagşad ba 80 pexotincanuud xabaadaba.

Ende xabaadagşad xadaa xo-jor ondoо bolzo „tulasaldahan“ baixa jym. Edener xadaa tak-tiiĉeske huralsalai hyulle, ooa-vixiimovska voroşilovsko vsaad-niguudai poolk болон negedeze, seloogoi yllieeer voroşilovsko vsaadniguud, Zediin kolxooz-niguud—ede sociallis exe oro-noi dylete patriooduud ynger-hen байна.

Xojordoxi ydertenь myn hu-ralsalnuudijii yngergexetel xam-ta, morioor gyilgelge ba liizne sostiazaani boloo.

riaa soxilgoo dyrgeegyi be-han baigaa. Aimagai gyisede-xe komiteed bolbol geegde kolxoozuud xadaa taktiiĉeska huralsalda xabaaduułagдахан geze sonosxohon байна. Voroşilovcanuud xadaa таргаа со-гојоо xoјor hyni soo ton udu-naar xydelmerileze dyrgeegyi geehen байна.

Kallarandaşviliin nerem-zekolxoozoi partoog nyxer kvartiiranin gegşe 78 nahatal. Myn xer Kovaandin ba ene kolxoozoi tryrylegşe nyxer Kalimii-gegeşad xadaa Baigal şadac-partizaanska otriaadai xraab-komandiiр jabahan Kallarandoviiiiiin soraatniguud байна. Ene kolxoozdo 40 voroşilovsko vsaadniguud xarar-partizaan Kallarandaşviliinai jеvoit tradilicada hurgagdaa байна.

Ene taktiiĉeske huralsal Zakaaminai kolxooznuudai—proşad jirehen байна, edener b-şad oboronoo xydelmeriin zişeeteer tabixiin tula, Zedi-xiner soc-doogovor batalbaar байна.

B. ANGAAROV

Xanin gazeedei xydelmeriijii şinedxen tabixa

Kolxoozno ba brigaadna xan-in gazeed xadaa kolxoozoi soloto xynyydei oopeduudijii kolxooznuudai dunda delge-ryylxe, loodorьnuudai ba zyy-ligyydtei temesexe jabadalai talaar uгаа jixe xariusalgatai xemzeejabuulganuudijii dyr-nuud I. Skliut ba G. Fit) jixe honirxoltoigoor uhtagdaxa байна. Ene kartiina bolbol odoo-noi soveed zaluuşuudai azaba-dal tuxal xelene.

Johoor yrgelzedee gargagda-gyи, yngereze jirexedee xan-gazeed neregyi байна.

Myn ene somonoi Kagan-oviĉiin neremzete, Sagan-Uşeviĉin somonoi, „III internacional“ Kirovei neremzete kolxoozoi dai dergede gargagdadag nitiin gazeedyydei xydelmeri-bahal хангалтаgyи байна.

Tiimehee ede somonuu-d ba kolxoozuudai dergede partiiina ba komsomolъsko ganizaacanuudai mynөөderei-zorilgo xadaa xanin gazeedei xydelmeriijii yndeşexede şinedxexe johotoi байна.

G. Zirbaajev

Xariusalgata redaaktorijii orologşo G. DAŞICERENOV.